

Bevezetés

A Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium iskolai közössége 2019-2020 tanévben sikeresen pályázott a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) által kiírt **Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola** megtisztelő címre. Az elismerés átadására 2020.02.17-én került sor ünnepélyes keretek között az iskolánkban. Az elismerés az iskola közösségének sok éves munkáját dicséri.

Immár **negyedik** éve kiemelten fontos iskolánk vezetősége, valamennyi pedagógusa, dolgozója számára, hogy a fiatalokban kialakítsuk a fenntartható tudatos fogyasztói szemléletet és magatartást, bővítsük a gyakorlatban is használható ismereteiket. Az ilyen irányú, korábban megkezdett munkát folytattuk az elmúlt egy évben is.

Sok, korábban sikeres programot az elmúlt évben ismét megvalósítottunk, de képesek voltunk több új történéssel - esemény, továbbképzés, verseny, pályázat - megújulni, tovább fejlődni. Az elmúlt egy év mindennapjait is meghatározta az embertársaink és környezetünk iránt érzett felelősségünk.

Iskolánk alapértékeinek megvalósításának eszköze tanulóink egészséges életmódra, környezetvédelemre, pénzügyi- és gazdasági ismeretekre, médiatudatosságra nevelése is, amelynek része a tudatos fogyasztói szokások kialakítása. A diákok megismerhetik azokat az összefüggéseket, amelyek a digitalizált környezetben az egészségüket, a környezetüket és az anyagi helyzetüket is befolyásolják a fogyasztási szokások által. Fontos, hogy a fiatalok megértsék, hogy nekik is tenniük kell nap mint nap a fenntartható jövőért, az ökológiai lábnyom csökkentéséért. A jövőben még tovább szeretnénk bővíteni a tanulóink ismereteit a fogyasztói tudatosságról, szeretnénk tudatos fogyasztóvá nevelni őket, ezért újabb és újabb területeket szeretnénk bevonni a szemléletformálásba.

Iskolánk a Debreceni Tankerület intézménye. Továbbra is szoros kapcsolatot tartunk a tankerületben a Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola címmel rendelkező többi közoktatást folytató intézménnyel. A fogyasztói tudatosságra nevelésben folyamatos, kölcsönösen segítő és támogató az együttműködésünk a szintén Fogyasztói tudatosságra nevelő iskolaként is működő ebesi Arany János Magyar-Angol Kéttannyelvű Általános Iskolával. Ez az iskola ismét elnyerte a címet a folyamatos fogyasztói tudatosságra nevelő munkája miatt, ami számunkra is példaértékű. Az évek során sokoldalú együttműködést alakítottunk ki a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesületével.

A Csokonai Gimnáziumban évek óta az oktató-nevelő munka része a fogyasztó tudatosságra nevelés, ennek a tevékenységünknek nagy lendületet adott a fogyasztótudatossággal kapcsolatos díj, ezért iskolánk közösségi tereiben folyamatosan teszünk közzé a tanulók érdeklődését felkeltő cikkeket, híreket, programokat.

Iskolánk, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium sikeresen vett részt a fogyasztói tudatosságot és fenntarthatóságot is megvalósító, a hagyományok, nemzeti értékek megőrzését szolgáló Megyénk kincsei versenyen, ahol 2. helyezést ért el az iskolánk 4 fős csapata, és a Hungarikum versenyen, ahol 8. helyezést ért el az iskolánk 3 fős csapata a döntőben.

Nagy megtiszteltetés érte a gimnáziumot, amikor meghívást kaptam tanítványaim kimagasló versenyeredményeinek elismeréseképpen a Gábor Dénes-díj átadó ünnepségére. Az ünnepséget Budapesten, az Országghazban rendezték meg 2023. december 15-en. A díjátadón Latorczai János, a Magyar Országgyűlés alelnöke köszöntötte a vendégeket. Beszédet mondott Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter és Bendzsel Miklós, a Gábor Dénes-

díjat adó Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke. Az ünnepség utáni állófogadáson a meghívtam Csák János miniszter urat iskolánkba.

Az iskola fogyasztói tudatosság melletti elkötelezettségét jelzi, hogy télen a vezetőség támogatásával részt vettem a Zöld Föld haladó, a 11-12 évfolyamos tanulók oktatását megalapozó 30 órás akkreditált továbbképzésen (a kezdő, a 9-10 évfolyamos tanulók tanítását szolgáló képzés után), s eredményesen teljesítettem, így lehetőség lesz a Fenntarthatóság tantárgy bevezetésére és szaktanár általi oktatására valamennyi évfolyamon a középiskolában.

Az iskola téma elkötelezettségét mutatja az is, hogy a Mesterpedagógusi pályázatomat az Út a fenntartható jövőbe címmel készítettem el és nyújtottam be a gimnázium Igazgatónőjének ajánlásával. A bemutatására 2023. februárban került sor szakértői bizottság előtt. Az értékelés alapján sikeresnek minősítették a mesterpedagógus pályázatomat. A támogatást a tantestület valamennyi tagjának köszönöm és számítok a további támogatásukra is, hiszen a terveim csak közös, együttműködő munkával valósulhatnak meg.

A beszámoló részét képezik a következők:

Felelős és biztonságos internet és közösségi média használatra nevelés - ezen a területen dinamikus a változás, ezért nap, mint nap segíteni kell a tanulókat, s nekünk pedagógusoknak is folyamatosan képezni kell magunkat, hogy felelősséggel tudjuk a ránk bízott fiatalokat nevelni.

Pénzügyi ismeretek megalapozása - sokat segítenek ebben a tájékoztató előadások és versenyek a tantárgyi órákba beépített ismereteken kívül, ezeknek a lehetőségeknek a megszervezése rendszeres munkát jelent a pedagógusoknak.

Fenntartható fogyasztás elterjesztése – sok és sokféle lehetőség van az erre vonatkozó ismereteknek a közvetítésére, amely lehetőségeket valamennyi kolléga igyekszik felkutatni és alkalmazni a munkája során.

Kereskedelmi egységek, helyi termelői piacok látogatása – igyekszünk az iskola falain belül is megvalósítani és így egy közösségi élménnyel összekapcsolva hangsúlyosabban közvetíteni az üzenetet.

Köszönöm az iskola vezetőségének, hogy folyamatosan minden támogatást biztosít a tanulók fogyasztói tudatosságára neveléséhez. Köszönöm a tantestület tagjainak, hogy az oktató munkájukon túl nap, mint nap nevelik az iskola ifjúságát, hogy felnőttként is tudatos fogyasztók legyenek társadalmunknak. S köszönöm iskolánk közössége nevében a tankerületnek a mindenkori támogatást.

Pósán Enikő

Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium tanára

Debrecen, 2024. 01. 30.

2. Felelős és biztonságos internet és közösségi média használatra nevelés

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola kiemelt figyelmet fordít a tanulók körében a felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának kérdésére, figyelembe véve a fogyasztói szokások digitalizáció irányában való elmozdulását, az e-kereskedelem bővülését, különös tekintettel a közösségi média felületein történő vásárlásra. Ennek érdekében biztosítja e témakörhöz kapcsolódóan előadások megtartását, tájékoztató anyagok eljuttatását a tanulók részére.

Iskolánkban, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban évek óta nagy figyelmet fordítunk arra, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés a felelős és biztonságos internet és közösségi média használata terén is megvalósuljon. A felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának megismertetése a középiskolás korosztály számára különösen fontos, mert a **digitalizáció elterjedésével, mindennapjainkban való megjelenésével egyre több tevékenységünk kapcsolódik az internethez, a hálózathoz. Közösségi oldalak, szórakoztató, társkereső platformok jelentek meg a kereskedelmi oldalak mellett, amelyek napjainkban már igen nagy forgalmat bonyolítanak. Ezek többsége regisztrációhoz kötött, ahol adatokat adunk meg, sokszor naivan, jószándékúan, nem gondolva vagy nem kellően átgondolva a következményeket. Ennek tudatosítása kiemelt jelentőségű.**

A felelős és biztonságos internet és közösségi média használatára nevelést iskolánk **informatika szakos tanárai** koordinálják. A pedagógusok minden évben megszervezik a Digitális témahetet.

A pedagógusok részt vesznek továbbképzéseken, ismereteiket folyamatosan gazdagítják önképzéssel és kapcsolatot tartanak az iskola vezetésével, iskolánk rendszergazdájával, tantestületével. Mindannyian azért is dolgoznak, hogy az informatikai eszközök megfelelően, biztonságosan működjenek, a szükséges információs oldalak tartalmi hozzáférhetőek és használhatóak legyenek valamennyi pedagógus kolléga, a titkárság dolgozói, illetve a diákok számára egyaránt. **A Nemzeti Alaptanterv és a helyi tanterv alapján tanmenetünkbe beépítjük a biztonságos internethasználat és közösségi médiahasználat etikettjének szabályait.**

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók felelős és biztonságos internet és közösségi média használatának tudatosítása érdekében megkezdett munkát, amely a négy, illetve öt gimnáziumi év során minden évfolyamra kiterjed. Az ismertetek átadása elsősorban az **informatika és médiismereti órákon** valósul meg, továbbá a témaheteken, tantárgyi versenyeken.

A tanév elején az informatika órákon a kollégák ismertetik a tanulókkal az etikus internet-és médiahasználatot, az informatika termék számítógépeinek és a tantermek digitális tábláinak használatára vonatkozó szabályokat. A tanári értekezleteken gyakran felhívják a kollégák figyelmét az internetes tartalmak jogszerű használatára, a plágium fogalmára és következményeire. Tanulóink az évek során tanórai keretek között ismerkednek meg azokkal a fogalmakkal, összefüggésekkel, amelyekkel felelősen és biztonságosan használhatják a világháló nyújtotta előnyöket:

- internet hozzáférési lehetőségek,
- biztonságos netezés,
- adatvédelem, adathalászat,
- világháló használatának előnyei és veszélyei,
- elektronikus kereskedelem,
- távollévők közötti szerződés,
- internetes gyerekvédelem,
- zaklatás, rágalmazás, becsületsértés,
- internetes csoportok, kapcsolattartás a neten.

A médiaórákon lehetőség van a témához kapcsolódó filmek megtekintésére, szituációk értelmezésére, esetek megbeszélésére.

A tavaszi és őszi Pedagógus Napok **továbbképzése**in rendszeresen részt vesznek a kollégák. Nagyon hasznos volt a Mit tehetek pedagógusként a diákok online biztonságáért?, amelyen az Internet Hotline és a Nemzeti Nyomozó Iroda tapasztalatai hangzottak el. Szexting, grooming, zaklatás –így beszélünk róla mi, a Bűvösvölgyben című előadás is sok hasznos információval szolgált. Iskolánk valamennyi tanára részt vett decemberben a tanulók elleni iskolai, így online zaklatásról szóló szaktanácsadói előadásán.

Az iskolai tanárai és diákjai gyakran és szívesen használják a digitális eszközöket órán. A digitális oktatás során rá is lettünk utalva, hiszen ezeknek az eszközöknek a használata biztosította a mindennapos oktatást. Ezalatt az idő alatt minden kolléga digitális kompetenciája sokat fejlődött, s valamennyien törekszünk ezen képességek folyamatos megújítására. Az iskola digitális eszközeit folyamatosan fejlesztik, cserélik modernebbekre. A digitális eszközök tanárok, diákok számára egyaránt elérhetőek.

Iskolánk részese lett 2020. szeptemberében a **Google Suite for Education** rendszernek, amely azóta nagyon megkönnyíti a tanulókkal és a kollégákkal való kapcsolattartást.

A digitális oktatás segítése céljából **digitális feladatbankot** hoztunk létre, ahova azóta is folyamatosan minden tanár a tanított tantárgyának megfelelően feltölti az általa szerkesztett feladatlapokat, gyakorló feladatsorokat, dolgozat kérdéseket. Ez nagy segítség mindenkinek, segíti a munkaközösségek összehangolt, egymást támogató munkáját.

A tantárgyi versenyek, az érettségire készülés is gyakran igényli az internetes keresést, projektmunkák készítését. A szaktanárok ezekben az esetekben is emlékeztetik diákjaikat a biztonságos netezésre, a plágium vádjának elkerülése céljából az irodalomjegyzék, a hivatkozások feltüntetésének fontosságára egy dolgozat megírásánál, előadás elkészítésénél.

Kapcsolatban vagyunk a Debrecenben működő Bűvösvölgy Médiaértés Oktatási Központtal. Rendszeresen használjuk az interneten is elérhető Médiaszertár Pedagógusoknak oktatást segítő tananyagait.

A személyes előadások és webináriumok megtekintése mellett folyamatosan figyelemmel követjük az internetes médiumok híradásait, különös figyelemmel a Nemzeti Kibervédelmi Intézet, a Saferinternet Magyarország és az Urban Legends Facebook oldalára. Ezek az oldalak a napi aktualitásnak megfelelő hírekkel hívják fel mindenki figyelmét az internetes csalásokra, vírusokra. Youtube-csatornáikon megosztott videókat, elgondolkodtató történeteket feldolgozó kisfilmjeiket használjuk az internetes csalás, zaklatás, etikátlan viselkedés megfékezésére, a tanulóknál történő tudatosítására. Használjuk a Digitális Jólét Program keretében megjelent Annotált Linkgyűjteményt.

A diákjaink nagy százaléka vásárolt már az internetről. Az iskolai oktatás fontos részét képezi az online vásárlások ismertetése (karácsony előtt és digitális időszakban főleg), az online rendelésekkel kapcsolatos problémák, jogok tanítása. Felhívjuk a tanulók figyelmét, hogy csak megbízható oldalakat keressenek fel, használjanak. Bemutatjuk a banki rendszereket, fizetési lehetőségeket. A Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesületének előadásai, tájékoztatói is a tanulók, tanárok segítségére vannak.

A gimnáziumban is megrendezésre került április elején a Digitális témahét. Ezekben a napokban szervezett programoknál, eseményeknél igyekeztünk célirányosabban figyelni, tudatosabban megvalósítani a témahét célkitűzéseit: fejlessze a tanulók digitális kompetenciáját, miközben szakmai támogatást és hálózati kapcsolódást nyújt, betekintést biztosít a legkorszerűbb oktatástechnológiai fejlesztésekbe a pedagógusoknak. Nagy segítségére volt minden pedagógusnak a felkészülésben és a foglalkozások megszervezésében a Digitális témahét weblapján elérhető Tudásbázis pedagógus segédletei.

A jövőben is igyekszünk segíteni a diákjainkat, hogy minél tudatosabban, etikusabban legyenek jelen a kibertér világában.

5. Pénzügyi ismeretek megalapozása

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola nagy figyelmet fordít a tanulók pénzügyi ismereteinek a megalapozására, amelynek érdekében lehetőséget biztosít pénzügyi fogyasztóvédelmi ismeretek oktatására.

Iskolánkban, a Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnáziumban évek óta nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés a pénzügyi ismeretek terén is megvalósuljon. A pénzügyi kultúrának a kialakítása, pénzügyi ismeretek megfelelő megalapozása a középiskolás korosztálynál különösen fontos, mert néhány év múlva már nemcsak résztvevői lesznek országunk gazdasági- és pénzügyi életének, hanem alakítói, irányítói is lehetnek.

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók pénzügyi nevelésében a megkezdett munkát.

A pénzügyi tudatosság megismertetése folyamatos a négy, illetve öt gimnáziumi év során, minden évfolyamra kiterjed más-más pénzügyi területek tanítása révén. Így évről évre újulnak és gazdagodnak a diákok ismeretei.

A pénzügyi oktatást iskolánk **matematika munkaközössége** koordinálja. A munkaközösség tagjai folyamatosan gazdagítják ismereteiket önképzéssel, tájékoztatják a kollégákat a feladatokról, versenyekről, a pénzügyi oktatási segédanyagokról és internetes lehetőségekről. A könyvtár is rendelkezik megfelelő, az oktatást segítő könyvekkel, újságokkal.

A munkaközösségek a gyűléseik során rendszeresen megbeszélnek:

- hogyan építhetők be a pénzügyi ismeretek az adott évfolyamon, melyik az a tananyagrészt, ahol lehetőség van a fogalmak megbeszélésére, valós problémák megvitatására, a mindennapokban is használható tudás megalapozására,
- milyen aktuális eseményekhez kapcsolhatók a pénzügyi ismeretek,
- hogyan lehet érdekessé, élményszerűvé tenni az ismereteket,
- milyen lehetőségek kínálóznak az iskolán kívüli tudásgazdagításra,
- milyen országos, regionális, illetve iskolai versenyek vannak, várhatóak.

A tanulók az **osztályfőnöki, matematika, földrajz, történelem órákon** gyakran találkoznak a pénzügyvilággal.

A matematika oktatása számos alkalmat kínál a pénzügyi ismeretek gyakorlati alkalmazására. A tananyag feldolgozásánál gyakori kiindulópont, motiváló eszköz a történelmi áttekintés. Az ismeretek gyakorlati hasznosságára mindig kitérünk. A történelmi korok, korszakok gazdasági életének, illetve a gazdaságföldrajz tanulásakor szintén lehetőség van a pénzügyi ismeretek beépítésére. Az osztályfőnöki óráknak a tanmenetekben is rögzített része a pénzügyekkel való ismerkedés. A végzősök technika, életvitel és gyakorlat órái is alkalmat biztosítanak a pénzügyekről szóló gyakorlati foglalkozásokra.

Valamennyi szaktanár törekszik arra, hogy tanítványaiknak korszerű, használható ismereteket nyújtson - a tantervekben rögzített, érettségire felkészítő ismereteken, tudáson kívül például a pénzügyek területén, az órákon vagy azon kívül, akár kötetlen beszélgetések során is. Tanácsokkal segítik, személyes történeteikkel támogatják a fiatalok pénzügyi boldogulását az életben. A tanulók a gimnáziumi évek alatt megismerkednek a következőkkel:

- pénz története,
- forint és euró,
- bankkártya, bankszámla,
- bankválasztás, banki szolgáltatások,
- megtakarítások, betétek,
- biztosítások,
- kölcsönök, hitelek, diákhitel,
- banktitok, információbiztonság, ügyfélvédelem, panaszkezelés,
- előleg, foglaló,
- utazási szerződés,
- ingatlanvásárlás,
- szavatosság, jótállás.

Az előző tanévben is nagy szerephez jutott a **pénzügyeinket érintő fogyasztóvédelem**. A Fogyasztóvédők Országos Egyesületének munkatársának, dr. Kiss-Benedek Damarisz jogásztanácsadónak a vásárlók jogairól tartott interaktív előadásain évek óta szívesen vesznek részt a diákok. A tanulók, osztályfőnökök visszajelzése miatt az egyesülettel 2022. őszén **együttműködést** kötött iskolánk, mint Hajdú-Bihar megyei Fogyasztói Tudatosságra Nevelő Iskola egy pályázat kapcsán. A projekt célja a fogyasztóbarát szokások, a tudatos fogyasztói magatartás népszerűsítése az iskolás tanulók körében.

Az iskolánkba 2023. április 24-én Dr. Kupecki Nóra alkotmányjogi jogalkotásért és **fogyasztóvédelemért felelős helyettes államtitkár látogatott el**, akit dr. Molnárné Szecsó Ágnes igazgatónő fogadott. Ezen az alkalmon is tartott előadást a 10.e osztály, érdeklődő kollégák számára Dr. Kiss-Benedek Damarisz.

Fenntartható pénzügyek **előadásra** került sor a Case Solvers középiskolások edukációjáért a MABISZ-szal együttműködésben létrehozott program keretein belül májusban a 11.c és 11.f osztályokban.

Iskolánk tanulói rendszeresen részt vesznek a pénzügyi ismereteket igénylő **versenyeken**. Évek óta népszerű a K&H Vigyázz, kész, pénz! csapatoknak kiírt pénzügyi vetélkedő. A Stat Wars versenyen 10. évfolyamos csapat képviselte iskolánkat. Diákjaink szívesen kutakodnak az interneten, így az online fordulók alkalmával az eszköztárunk sokat gazdagodik. Az ismereteiket, tapasztalataikat, a pénzügyi érdekességeket megosztják társaikkal beszámolóikban, gyakran szituációs játékokban. A 2023. tavaszán a Pénzügyi Junior Klasszis versenyen elődöntőbe jutott a kolléganőm által felkészített egy négy fős csapatunk. A tanulók nagyon sok ismeretre tettek szert a felkészülés során. Nagy élmény volt számukra a verseny. A versenyt a tanároknak szóló felkészítő online előadások előzték meg regisztráció után. Az idei tanévben is több pénzügyi versenyre is beneveztünk. Az eredményeket még várjuk.

A nyolcadik **PÉNZ 7** 2023. márciusban került megrendezésre. A programhoz a gimnázium már a 2017-2018-as tanévben csatlakozott és megrendezte a Pénzügyi és vállalkozói témahetet. A témahét keretei között, a lehető legtöbb diákot bevonva a munkába, felhívtuk a figyelmet a pénzügyi tudatosságra. Rengeteg internetes segédanyagot, korábbi tanári képzések tananyagait felhasználva sokszínű programtervet valósítottunk meg. Már ekkor minden évfolyamnak kínáltunk lehetőséget tanórai keretben a szokásostól eltérő, kellően motiváló egyéni ismeretszerzésre.

A legutóbbi alkalommal versenyeket, vetélkedőket szerveztünk tanulóinknak.

Iskolánknak, a szervezőkhöz hasonlóan, kiemelt célja, hogy már fiatal korban megalapozzák a pénzügyi és gazdasági tudatosságot, vállalkozói kedvet. A PÉNZ7-program a kormány lakosság pénzügyi tudatosságának fejlesztését célzó stratégia része. Továbbá fontos

kormányzati törekvés a vállalkozói életforma népszerűsítése, a vállalkozói szellemű oktatás fejlesztése.

A **pályorientációs napra** december elején került sor. A meghívott előadók között szerepelt a Debreceni Egyetemen gazdasági ismereteket oktató tanár, továbbá pénzügyi területen dolgozó személy is. Az előadásokon tanulóink közvetlenül hallhattak információkat, illetve kérdezhettek szakértő emberektől, akik nagyban segítették idén is, elsősorban, a matematika orientációs, illetve nyelvi tagozatra járó diákok továbbtanulását. A tantestület tagjai is segítenek a tanulók pályaválasztásában, például a pénzügyi-gazdasági területen történő továbbtanulás esetén, ezért vettem részt a Pályorientáció a középiskolában II. akkreditált továbbképzésen, amelynek ismereteit kollégáimmal meg is osztottam.

Ma már a középiskolás tanulók is rendszeresen találkoznak pénzügyi helyzetekkel. Fontos, hogy a fiatalokban kialakuljon az igény a pontos, hiteles, körültekintő pénzügyi ismeretszerzésre, így későbbi pénzügyi döntéseiket helyesen tudják meghozni. ...ezért nekünk, pedagógusoknak is tenni kell!

9. Fenntartható fogyasztás elterjesztése

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola rendszeresen szervez fenntartható fogyasztás elterjesztését szolgáló programokat diákjai számára. Ennek keretében nagy hangsúlyt fektet a fogyasztóvédelem és a környezetvédelem kapcsolatára, valamint azok fontosságára.

A Debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium 2012 óta Ökoiskola, 2019-től Örökös Ökoiskola. Ebben szerepet játszott az is, hogy a fogyasztói tudatosságra nevelés már évtizedek óta folyik az iskolában a fenntartható fogyasztás elterjesztésével is.

A fenntartható fogyasztás terjesztésével nap mint nap törekszünk a fogyasztó tudatos szemlélet kialakítására, erősítésére tanulóinknál. Előtérbe került az a nézet, hogy a környezetvédelemmel, fenntarthatósággal összefüggő ismereteket nem egy tanórán, és nem egy osztállyal kell megismertetni, hanem minden órán, minden tantárgy keretében időt kell szakítani erre a témára. Meg kell keresni az ismeretátadás lehetőségeit, példát kell mutatni és összefüggésbe hozni a tantárgyak adta lehetőségeket a fenntarthatóság problémáival.

Az elmúlt évben is folytattuk a tanulók fenntartható fogyasztásra nevelésében a megkezdett munkát.

A fenntarthatóság elterjesztésével kapcsolatos feladatokat, eseményeket és az Ökoiskola projektjét iskolánk **biológia és kémia-fizika munkaközössége** koordinálja. A tagok rendszeresen részt vesznek továbbképzéseken, ahol gyakran szakmai előadásokat tartva képviselik az iskolát, továbbá ismereteiket folyamatosan gazdagítják önképzéssel is.

A debreceni POK által szervezett pedagógus napok **továbbképzései** keretében mindig érdekes, új ötleteket, friss lendületet jelentő előadásokon veszek részt kollégáimmal. Jó látni, hogy más iskolákban milyen törekvések vannak a fogyasztói tudatosság népszerűsítésére. Legutóbb előadásokat hallhattunk a Fogyasztói tudatosság, a Fenntarthatóság pedagógia címmel. Télen a vezetőség támogatásával az iskola egyik tanára részt vett a Zöld Föld haladó, a 11-12 évfolyamos tanulók oktatását megalapozó 30 órás akkreditált továbbképzésen (a kezdő, a 9-10 évfolyamos tanulók tanítását szolgáló képzés után), s eredményesen teljesítette, így lehetőség lesz a Fenntarthatóság tantárgy bevezetésére és szaktanár általi oktatására valamennyi évfolyamon a középiskolában. A fenntarthatóság jegyében egy mesterprogram is támogatásban részesült februárban.

A tanulóknak az iskolában és azon kívül is, az élményközpontúságra törekedve, alkalmakat teremtünk a fogyasztótudatos magatartás, fenntartható fogyasztás megismerésére, elsajátítására.

A Fenntarthatósági Témahétén 2023. április 24-én az iskolánkba Dr. Kupecki Nóra alkotmányjogi jogalkotásért és **fogyasztóvédelemért felelős helyettes államtitkár látogatott el**, akit dr. Molnárné Szecskó Ágnes igazgatónő fogadott. Ezen az alkalmon előadást tartott a 10.e osztály számára Dr. Kiss-Benedek Damarisz, a Fogyasztóvédők Országos Egyesületének jogász-tanácsadója. Az előadás után a **Megyénk kincsei vetélkedő** vármegyei döntőjében 2023. április 20-án 2. helyet megszerző RÁLA csapat tagjai, 10.c osztályos tanulók tartottak bemutatót nemzeti értékeinkről. Az alkalmat a Debreceni Tankerület

részéről Dr. Vántus András Istvánné szakmai vezető, tankerületi igazgatóhelyettes is megtisztelte.

2023. április 27-én lezárult a Lakitelken megrendezett **Hungarikum verseny**, ahová a három főből álló középiskolai csapatok az egész Kárpát-medencéből jelentkeztek. A négy forduló vetélkedő során a mintegy 100 csapatból bejutottunk a döntőbe, ahol a 8. helyen végeztünk a 9.e osztályos tanulók révén,

Intézményünk 10.e osztályának négy tanulója április közepén részt vett a **Xantus János Környezetismereti Vetélkedőn** Kolozsváron az Apáczai Csere János Elméleti Líceum partneriskola meghívására, amit 24. alkalommal rendeztek meg! A méltán híres versenyen sikerült a 4. helyen végezni.

A Debreceni Tankerületi Központ és az Agóra Tudományos Élményközpont meghirdette a közös szervezésükben megvalósuló **Cívis Álom 2023** című interaktív és kreatív háromfordulós középiskolai természettudományos vetélkedőt. Az iskolát a Csipet csapat 11. évfolyamos csapat képviselte. A döntőbe a Műanyagokat lebontó baktériumok ppt bemutatóval jutottak.

Iskolánk 9. b osztályos tanulója „**Te és a természettudományok – mesés történetek (TETT)**” mese- és novellairó pályázatra készített „Átlátszó, de nem láthatatlan” című meséjét a zsűri a beküldött 775 alkotás között kiemelkedően figyelemre méltónak találta, és érdemesnek arra, hogy az idei TETT – mesekönyvben nyomtatásban és online is megjelenjen, amelynek a bemutatója a Magyar Természettudományi Múzeumban 2023. júniusában ünnepélyes keretek között volt.

A gimnázium több tanulója pályázott a Novofer Alapítvány **Tudatos egészség** versenyére. Kimagasló teljesítménye miatt májusban díjazott lett egy 10. évfolyamos diák. Pósan Enikő matematika-kémia szakos tanárnő a tanítványai kimagasló versenyeredményeinek elismerésképpen meghívást kapott a **Gábor Dénes-díj átadó ünnepségére**. Az ünnepséget Budapesten, az Országghazban rendezték meg 2023. december 15-en. A díjátadón Latorczai János, a Magyar Országgyűlés alelnöke köszöntötte a vendégeket. Beszédet mondott Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter és Bendzsel Miklós, a Gábor Dénes-díjat adó Novofer Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A versenyek rendkívül motiválók a tanulóink számára, a sikerek mindig újabb lendületet jelentenek a tanárok és diákok további közös munkájához, a tanórákon kívül megszervezésre kerülő felkészüléséhez. Ezek a versenyek alkalmat teremtenek a hagyományos, az elmúlt években elfeledett, de a korábbi évtizedekben a fenntarthatóságot is szolgáló, az emberek életvitelét segítő módszerek megismerésére, újbóli felfedezésére. Továbbá olyan kapcsolatokat kialakítását is segítik, amelyek lehetővé teszik az együttműködéseket a fenntarthatósági célok megvalósítására.

A mai gazdaság, társadalom, a gyorsan fejlődő technológia arra készit bennünket, hogy minél többet költsünk. Ezt sugallják a reklámok, és ezt látják a tanulók is, így nagyon nehéz helyzetbe kerülhetnek a tanárok. Iskolánkban a **valamennyi tanítási órákon** is foglalkozunk a fenntarthatóság témájával, legyen az biológia vagy történelem, angol vagy matematika. Igyekszünk megtalálni a módját, hogy ezt a témát beépítsük a tananyagba, például egy tananyaghoz kapcsolódó újságcikk, felvetett probléma, megoldandó feladat kapcsán. Az osztályfőnöki és az életvitel és gyakorlati ismeretek tanóra nagyobb szabadságot és lehetőséget

biztosít erre. Az internet segítségével van lehetőség motivációs videók megtekintésére, amik alapot adnak egy vita elindításához, a tanulói vélemények meghallgatásához és ütköztetéséhez. Mindez elősegíti a tanulók kommunikációjának fejlődését, ok-okozati összefüggések feltárására készíti a tanulókat, és felveti a jövő problémáit, gondjait, amivel majd a tanulóknak felnőtt korukban kell megküzdeni. Ügyelünk arra, hogy hétköznapijaink minél inkább vegyszermentesek legyenek, A kémiai kísérleteknél is odafigyelünk a vegyszerek használatára. Nagyon fontos az iskola közvetlen környezetének és udvarának gondozása, ezért folyamatosan zöld növényeket ültetünk. A termeket folyamatosan cserepes növényekkel díszítjük. Az iskolánkban még főleg nyomtatott tankönyveket használunk. Ezek többsége a könyvtár állományában van és kölcsönözhető. A digitális tananyagokat a tanárok egyénileg használják óráikon, ha olyan tanteremben vagyunk, ahol rendelkezésünkre áll digitális tábla. Gyakran dolgozunk fel tananyagot, teszünk fel kérdéseket, úgy, hogy ehhez a tanulók saját digitális eszközeiket használják.

Márciusban került sor az iskola kémia tanárainak szervezésében a **Játék a kémiával vetélkedőre**, amelynek központi témája a természeti erőforrások megőrzése. Ez is alkalmat jelentett új ismeretek szerzésére.

Évek óta részt veszünk a **Fenntarthatósági témahét** eseményein. Az esemény előkészítését szolgálták a heti rendszerességgel megrendezésre kerülő webináriumok, amelyeken több tanár is részt vett. A 2023. évi eseményre április végén került sor. Különösen sok érdekes előadás volt elérhető a tanárok és tanulók számára. A kollégákhoz hasonlóan én is igyekeztem beilleszteni az előadásokat a tanóra keretei közé. Így valamennyi osztály részese lett a témahétnek. A közös megtekintés utáni megbeszélés tovább mélyítette az elhangzott ismereteket. Kiemelt témánk volt a biodiverzitás, a fenntartható értékek, az energia és a hulladék. Az előadásokat az iskola aulájában rendezett poszterkiállítás egészítette ki. Beneveztünk a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceummal a Kárpát-medence partneriskoláknak kiírt Zöldellő szülőföld elnevezésű versenyre. Elkészítettük és beküldtük a nevezéshez szükséges dokumentációt, de a kevés jelentkező miatt 2023-ban nem rendezték meg a versenyt, sajnos. A Fenntarthatósági témahét iskolai eseményeit összegyűjtöttük és a beszámolóval pályáztunk. Továbbá pályázott a gimnázium egy-egy tanulója a Mit üzen a vadon? és a Kincsek karnyújtásnyira elnevezésű versenyre. Sajnos nem kerültünk a legjobbak közé, pedig iskolánk valamennyi tanulója aktívan közreműködött az események sikerében.

A Föld Napját és a Víz Világnapját a diákokkal is megünnepeljük. Áprilisban az Agóra Élményközpontban vettünk részt a vízzel kapcsolatos **kísérletes órán** a 10.a osztály tanulóival. A fiatalok által végzett kísérletek is szerették volna felhívni a figyelmet a víz védelmére.

A gimnázium csatlakozott a novemberi **Hulladék csökkentési héthez**. Az iskola közösségének tagjai ezen a héten hétfőn tudatosan kulacsban hozták az innivalójukat, s így megakadályozták, hogy a csomagolóanyagot jelentő műanyag flakont kidobják, ezzel is csökkentve a keletkező hulladék mennyiségét. Az akcióval szerették volna felhívni a tanulókat, illetve a tanulókon keresztül a családjaik, barátaik figyelmét a kulacs használatára, ami a hulladék csökkentésének egyik hatékony és folyamatos módja.

Rendszeresen gyűjtjük a használt elemet, használt telefonokat, telefon akkumulátorokat, hogy ezzel se szennyezzük a környezetünket. Az elemgyűjtők az iskola több helyiségében

megtalálhatók. 2023. őszén is csatlakoztunk a **Passzold vissza, tesó!** - a használaton kívüli mobiltelefonokat gyűjtő, világszerte zajló kampányhoz.

Rendszeres szervezett programunk a tavaszi diákönkormányzati nap. Idén ennek az eseménynek a fenntarthatósághoz kapcsolódó célkitűzése volt a minél **kisebb ökológiai lábnyom** szem előtt tartása. Volt osztályok közötti gasztronómiai verseny. A szemétszobrászaton élvezettel készítettek a tanulók a másoknak haszontalan anyagokból díszeket, szobrokat. Ezen a napon rendeztük meg a használt pólók vásárát is.

Az ételmaradék külön gyűjtése és további hasznosítása, a szelektív hulladékgyűjtés, a komposztálás, a csomagolóanyagok mennyiségének csökkentése jó példa arra, hogy hogyan lehet az iskolákban olyan példát mutatni, amellyel az otthoni környezetben is tenni tudnak a fiatalok a jövőjükért. Tanári munkánk során a digitális eszközök használatával igyekszünk minél kevesebb papírt használni. Folyamatosan biztatjuk tanulóinkat a lakókörnyezetük rendezésére, takarítására, a növények és állatok gondozására. Továbbá felhívjuk figyelmüket a testi és lelki egészség érdekében a rendszeres testmozgás, egészséges táplálkozás, minőségi kikapcsolódás fontosságára. 2020. tavaszán csatlakoztunk a Magyar Diáksport Szövetség felhívására a világszerte indított Dove Önbizalom Programhoz, amely a fenntartható és egészséges életmódot szeretné a fiatalok életében népszerűsíteni. A program kisfilmjeit az elmúlt évben is felhasználták az osztályfőnökök témaindítónak, sőt a szülőknek is ajánlják segítségül a kamaszokkal való kommunikációhoz.

Az elmúlt évben a gimnázium csatlakozott a **Mozdulj, Debrecen! Iskolaprogramhoz**, amely célkitűzése az egészséges nemzedék érdekében az élményalapú, szervezett testmozgás lehetőségeinek megerősítése, bővítése, s azoknak a gyermekeknek az elérése, akik aktív sporttevékenységet rendszeresen nem, vagy kevésbé végeznek. A **program** keretében havonta olyan mozgásos- vagy sporteseményt lebonyolítását valósítottuk meg a testnevelés munkaközösség szervezésében, amely a diákok számára kedvelt, népszerű, örömteli s közösen végezhető, ilyen volt az októberi, majd az adventi flashmob tánc a város főterén vagy a novemberi röplabda verseny rendezése a város középiskolásainak.

Évek óta a sikeres pályázatainak köszönhetően az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy nyaranta részt vegyenek a tanulók **vízitáborban**. A **Vízivándor Program a Bejárható Magyarország programsorozat része, mely azzal a céllal született, hogy a fiatal generációkkal megismertesse és megkedveltesse a vízitúrázást. A Vízivándor táborok a Magyar Kajak-Kenu Szövetség szakmai irányításával valósulnak meg. Legutóbb a Körös vidékét fedezte fel a csoport.**

Novemberben az iskola tanulóinak egy csoportja **látogatást tett a Paksi Atomerőműben**. Az atomenergia fontos szerepet játszik a magyarországi energiatermelésben környezetbarát módon.

Az iskolában működő öko-munkacsoport, amelybe minden munkaközösség delegál tagot, az elektronikus levelezőrendszeren, internetes közösségi hálózaton és az iskolai honlapon keresztül folyamatosan tartja a kapcsolatot az iskola közösségével, különösen sok hasznos információt oszt meg. A digitális oktatáshoz szükséges eszközökkel a tanulóink többsége rendelkezik, ha mégis szükséges segítség, akkor az iskola biztosít tanulóknak és tanároknak egyaránt, megfelelő eszközt.

Iskolánk is csatlakozott a 2023. szeptemberi **Európai Mobilitási Hét** fenntartható városi közlekedést, környezetbarát közlekedési módokat népszerűsítő felhívásához,

programjaihoz.

Az iskola területén elhelyezett kerékpártárolók is lehetőséget biztosítanak a környezetkímélő közlekedési forma választására az otthonaink és az iskola között. Az autómentes nap keretében, már hagyománnyá vált, s idén sem volt másképpen, hogy iskolánk diákjainak egy csoportja tanáraik társaságában kerékpárra ülve ellátogat a 15 km-re lévő zeleméri templomromhoz, így volt ez az idei tanévben is. A túrához évek óta már más iskolák képviselői is csatlakoznak. A túra nagyon nagy élmény volt minden résztvevő számára. Ismét bekapcsolódtunk a város által szervezett belvárosi programokba, kvízteszteket töltöttünk ki.

Az iskola tanulóinak, tanárainak túlnyomó része választja a tömegközlekedést az iskola és otthonuk közötti közlekedésnél, mert a villamosmegálló az iskola előtt van, illetve több autóbusz megáll az iskolával szemben.

Iskolánk a debreceni Nagyerdő mellett található, amelyet nyolcvanhárom éve, elsőként nyilvánítottak védetté s 2023-ban Magyarország legszebb erdeje címet is elnyerte. Az október elején rendezett **Nagyerdő hete** keretében idén is több programon vettek részt tanulóink.

Az idei tanév év eleji és adventi időszakában ismét rendeztünk jótékonyági gyűjtéseket rászoruló családoknak, állami gondozott gyerekeknek újrahasznosítható csomagolást használva. Az akciók a fenntarthatóságra nevelésre és a tanulók érzékenyítésére egy újabb alkalmakat teremtettek.

Iskolánk a napokban adta be az Állatbarát liget létrehozására szolgáló pályázatot a tankerület támogató nyilatkozatával. Az iskola udvarán kialakításra kerülne egy olyan parkos rész új fák és bokrok telepítésével, ahol a fiatalok megfigyelhetik a növényeket, állatokat, ahol jól érezhetik magukat.

Számunkra fontos a **múlt tisztelete**, ezért neveztünk be 2023. őszén a helyi értékek - épített örökség, ételek, szellemi kincsek... - megismerését, megőrzését célul tűző Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzat által kiírt Vármegyénk kincsei elnevezésű, illetve a Lakiteleki Népfőiskola által kiírt Hungarikum elnevezésű középiskolásoknak szóló versenyekre. Iskolánk vendégeit szívesen fogadva megismerhetik a városrész, a Sestakert és a gimnázium épületének történetét, megcsodálták a több négyzetméteres ólomüveg ablakokat, az iskola múzeumát, amely nevében Dr. Porcsalmy János emlékét őrzi, aki a gimnázium tanára, Debrecen város közoktatásáért (1998) díjazottja volt - így is tisztelegni szeretett volna, a múltat ápolva, az iskola nagyra becsült pedagógusa előtt.

Az iskola külső kapcsolatai sokrétűek, a társadalmi és civil szervezetekkel egyaránt jó kapcsolatot ápolunk. A legfontosabb kapcsolat a Debreceni Egyetem különböző intézeteivel, és a Debreceni Ökoiskolákkal. Jó az együttműködésünk az ebesi Arany János Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolával, amely iskola 2022. szeptemberében újabb öt évre elnyerte a Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola címet, számunkra is példát mutatva.

Az elkövetkező években is szeretnénk folytatni fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységünket. Igyekszünk tanulóinkat folyamatosan motiválni, nevelni a fogyasztói tudatosságra, annak ellenére, hogy más világot sugall nekik a média, mást látnak, mást tartanak értékesnek. Törekszünk arra is, hogy diákjainkon keresztül, segítségükkel a családokat is meggyőzzük a fenntarthatóság fontosságáról.

A Fogyasztói tudatosságra nevelő iskola oktató jelleggel megszervezi kereskedelmi egységek, piacok látogatását, elősegítve helyi termelői piacok, termékek, valamint fogyasztóbarát vállalkozói szemlélet megismerését és a fogyasztóvédelmi tudás gyakorlati használatát.

Tanulóinkat fontos, hogy egészségesek, energikusak, fitteek, csinosak legyenek, s tudják, hogy a testmozgás mellett az étkezéseikre is oda kell figyelniük. Érdekli őket az egészséges táplálkozás, a különféle étrendek, bioételek. Szívesen kóstolnak új ízeket, nyitottak az modern technológiával készült ételek fogyasztására. Előnyben részesítik a hazai jó minőségű élelmiszereket. Igyekeznek elkerülni az adalékanyagokat, mesterséges színezékeket tartalmazó túl cukros, túl zsíros ételeket. Időt kell szánni a nyugodt étkezésre, mert az étkezés több, mint a táplálkozás.

Az elmúlt évben is sok és sokféle programot terveztünk a kereskedelmi egységek, helyi termelői piacok látogatásával kapcsolatban.

Az iskola falain belül is szerveztünk a helyi termelésű élelmiszereket, saját készítésű termékeket népszerűsítő napokat.

Igyekeztünk, hogy személyesen és digitális formában is eljuttassuk tanulóinkhoz azokat az információk, törekvések, amelyek hozzájárulnak fogyasztótudatos gondolkodásuk kialakításához, bővítéséhez, megszilárdításához.

Az osztályfőnökökön túl *valamennyi pedagógus*nak nagy a felelőssége abban - a tanulók családjain kívül -, hogy a ránk bízott fiatalok testileg és lelkileg is egészségesek legyenek, és ennek érdekében a rendszeres testmozgás, egészséges táplálkozás, minőségi kikapcsolódás, szakértő támogatás biztosítva legyen. A téma a kiemelt fontossága miatt az osztályfőnöki tanmeneteknek is részét képezi valamennyi évfolyamon.

A tantestület tagjai célirányos vagy spontán beszélgetésekben rendszeresen felhívják a tanulók figyelmét az élelmiszerek eltarthatóságára, az egészséges ételekre, a minél kevesebb szemét termelésére, a szelektív hulladékgyűjtésre, a komposztálás lehetőségére. Mindenkit biztatnak arra, hogy az ételek elkészítéséhez szükséges alapanyagokat, elsősorban zöldségeket és gyümölcsöket a rövid beszerzési útvonalon, a helyi piacokon megjelenő helyi termelőktől szerezzék be.

A **városi piacra** járni – több, mint vásárlás, ez program. Itt nem lehet rohanni. Nézelődik a színes árukat csodálva, válogat küllem, minőség vagy ár szerint, beszélget az eladóval, vásárolgat a finom, friss termékekből. A városi Nagypiacon és a lakóközrtek kisebb piacain sok a nagykereskedésből beszerzett, távolabbi területekről ideszállított zöldség és gyümölcs. Szerencsére, itt is megtalálható az a néhány helyi termelő, aki a kertjeiben gondosan megtermelt, idény jellegű, többlet zöldséget, gyümölcsöt kínálja. Rábukkanhatunk a hosszú sorok között az otthonokban készített, házi savanyítású káposztára, a reggel fejt friss tejre, az udvarakon álló méhkaptárokból pergetett mézre a házak körül kapirgáló tyúkok tojásaira.

A városban működnek az egyházak vagy kisebb közösségek által működtetett **termelői piacok**, ahol meghívásos alapon csak helyi termelők árulhatják termékeiket rendezett körülmények között havonta egyszer-kétszer. Nagyon széles a kínálat, van napraforgó olaj, kolbász, szalonna, sajt, pogácsa, fűszerpaprika, méz, lekvár, szörp, zöldség, gyümölcs...s ami nincs, de igény van rá, akkor a következő alkalommal már lesz.

Aki megkóstolja ezeket az ízletes termékeket, akkor a jövőben is szívesen vásárolja majd. A tanulóinkban a piaci látogatásokkal, iskolai termékbemutatókkal igyekszünk kialakítani a hagyományos ízek szeretetét, a minőség iránti igényt, az értékek megbecsülését, a termelő munka elismerését.

A közeli piacokon történő vásárlás tehát számtalan előnnyel jár. Az áru nyomon követhetősége, minősége, termelési módja leinformálható, meg lehet kérdezni az árustól. Személyes kapcsolat alakulhat ki az eladó és vevő között, ami növeli a termék iránti bizalmat. A helyi élelmiszerek gazdag, különleges ízvilággal rendelkeznek. A szezonális termékek mindig frissek. A termékeket környezetkímélő, hagyományos módon, nagyobb élők munkával, nagy odafigyeléssel állítják elő. A közvetlenül a termelőtől történő vásárlással kedvező áron vásárolhatunk. A termelő bevétele helyben marad, így erősíti a helyi gazdaságot.

Az élelmiszeripari termékeken kívül gyakran találkozunk helyi termelők kézműves termékeivel is.

Debrecen évszázadok óta rendelkezik vásártartási joggal. Tavasszal és ősszel (2022. őszén idén elmaradt az új helyszín keresése miatt) országos **kirakodó vásárt** rendeznek a városban, ahol mindenféle portéka kapható – ruházat, függöny, szőnyeg, edény, játék, illatszer...s van a kézművesek utcája! Itt sajtok, népművészek által készített textil- és bőrárúk, kerámia termékek, fajtátékok, fahordók... kaphatók. Sajnos, az utóbbi években néhány alkalommal elmaradtak.

A város a jeles napokhoz kapcsolódva mindig rendez **kézműves és gasztronómiai vásárt** a helyi termelők áruiból a főtéren. Debrecen város vezetői is fontosnak érzik a helyi termelők támogatását. Mi az iskolában pedig igyekszünk a tanulókat arra nevelni, hogy a lehetőségeket kihasználva képesek legyenek, s legyen igényük arra, hogy a helyi termelők áruit válasszák.

Debrecenben hónapról hónapra megrendezik a Csak Design Vásárt. Az összefogás és a rendezvénysorozat azzal a céllal jött létre, hogy felkarolja a városban és vonzaskörzetében működő tervezők munkásságát, akik így lehetőséget kapnak a bemutatkozásra. Az iskola fiataljai körében egyre népszerűbb ez az esemény, amelynek a Méliusz Juhász Péter könyvtár ad helyet. Ezen a vásáron lehetőség van a diákoknak olyan fiatal vállalkozókkal megismerkedni, tanácsot kérni, akik saját vállalkozásaikban igyekeznek folyamatos értékteremtéssel foglalkozni.

A **gimnáziumban**, az aulában minden évben tartunk ásványokból bemutatót és vásárt, kézműves termékekből több napos adventi vásárt. A tanév elkezdése utáni hetekben az osztályok is szerveztek hasonló bemutatót és vásárt saját maguk által egészséges alapanyagokból készített édes és sós süteményekből. Más alkalommal gyümölcs teát kínáltak a tanulók. Az eladás során kapott pénzt az osztálypénzhez teszik. Az árusítás után a pénz értékét jobban megbecsülik, vásárló erejét is jobban megértik.

Iskolánkban olasz és német kéttannyelvű osztályok működnek. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy bemutassák az iskola közösségének más népek jellegzetes ételeit, italai, szokásait, hagyományait.

A tavaszi Diákönkormányzati napon az esős idő miatt az osztályok közötti udvari főzőverseny helyett hidegkonyhai **ételek versenyét** rendeztük meg, amelyen tanulóink konyhakertjeiben termelt zöldségekből, gyümölcsökből, illetve a családokban előállított kolbászokból kellett vendégváró falatkákat készíteni. Nagy sikere volt az elkészített finomságoknak, hamar el is fogyott minden.

Ebben az évben, már második alkalommal, tovább bővült a helyi termékek népszerűsítésének az alkalmi az iskolában, mert nagy örömeinkre a **szülői munkaközösség** is bekapcsolódott a kézműves termékeket, egészséges finomságokat népszerűsítő **vásári** akcióba. Karácsony előtt, az utolsó tanítási hét három napján pár tíz forintokért árulták a saját sütésű kekszeket, muffinokat, gyöngyből fűzött angyalkákat...s a karácsony hangulata mindenkit egyre jobban átjárt. Pedagógusként neveljük a gyermekeket, akik hatással vannak

családjaik fogyasztói tudatos szemléletére! ...s így egyre többen fogunk figyelni a tudatos, egészséges fogyasztásra, a fenntartható életmódra.

Az iskolában ismét nagy sikerrel rendeztünk tavasszal, a Diákönkormányzati napon a **használt póló vásárt**. A tanulók behozták és felajánlották eladásra a jó minőségű, márkás, megkímélt vagy alig használt, tiszta pólóikat. A pólók eladásra kerültek egységáron. A befolyt összeggel idén a Gyerekklinika alapítványát támogattuk. A vásár lehetőséget biztosított arra, hogy az iskola diákjai egymásnak, örömet szerezve, közvetlenül juttassák el a már nem tetsző, vagy kinőtt ruhadarabot.

Debrecen híres mézeskalácsairól. A debreceni **mézeskalács** pirosra festett, fényes felületű, romantikát idéző fehér vagy esetleg színes cukrozott tojáshabvonalakkal, -rózsával stb., valamint képecskével, tükörrel díszített omlós, sárga tésztájú, különböző alakú (szív, pólyás baba, bölcső, huszár, kard stb.) és méretű sütemény, illetve ajándéktárgy. A Fórum bevásárlóközpont ennek a karácsonykor is népszerű finomságnak a receptjét, elkészítését szerette volna idén adventkor megosztani a fiatalokkal. Az iskolánk egy csoportját is elkísértem erre az alkalomra. Nagyon jó volt látni, hogy korosztálytól függetlenül milyen nagy örömet okoz a saját kézzel készített finomság elfogyasztása vagy elajándékozása.

A **helyi értékek** - épített örökség, ételek, szellemi kincsek... - felfedezését tűzte ki célul Hajdú-Bihar Vármegyei Önkormányzat által kiírt Vármegyénk kincsei elnevezésű, középiskolásoknak szóló **verseny**. A nemzeti értékek és hungarikumok népszerűsítésére és megismertetésére irányuló vetélkedőre iskolánk 11. évfolyamos csapata is nevezett.

Beneveztünk az idei tanévben is a Hungarikumok versenyére egy 9. évfolyamos három fiúból álló csapattal. Mindkét versenyen a második forduló eredményeit várjuk. Az előző, 2022-2023-as tanév áprilisában mindkét versenyen a döntőbe jutottak csapataink. A Megyénk kincsei versenyen 2. helyezést, a Hungarikum versenyen 8. helyezést értek el a több száz induló csapat közül. Igyekszünk ezen szép eredményeknél még jobban szerepelni.

Iskolánkban a kémia órák keretében a tanulóink megismerkedhettek az élelmiszerek csomagolásán lévő összetevőkkel, az E-számokkal, allergén és rákkeltő anyagokkal. Beszélgettünk a GMO technológiáról és a GMO élelmiszerekről. Kémiai kísérletes foglalkozásokon a tanulók az élelmiszerek összetételét vizsgálták.

A mindennapi életben fontos, hogy vevőként, fogyasztóként is megfelelő és korrekt információkkal rendelkezünk. A város szakmai szervezetinek, fogyasztóvédelmi egyesületeinek munkatársai folyamatosan adtak tájékoztatást diákjainkat arról, hogy milyen jogokkal rendelkeznek, mire ügyeljenek a bolti, piaci, illetve online vásárlásoknál.

Iskolánk tanulói egyedül, barátokkal, családtagokkal járnak vásárolni boltokba, piacra, gyakran az iskolai büfébe. Fontos, hogy döntésüket felvállalva, környezetüket is nevelve a helyi termelők árúit, mindenképpen magyar terméket vásároljanak. A fiatalok nagyon kritikusa, a vásárlások szélsőséges tapasztalatait kéretlenül is megosztják egymással, tanáraikkal. Az ilyen indítású iskolai beszélgetések rendkívül erősen alakítják, formálják a fiatalok világnézetét, viselkedését.

Iskolán tanulói közül többen Debrecen környéki településeken laknak családjukkal, a többi tanulónak pedig vannak rokonai a környéken, így folyamatosan megtapasztalják a vidéki élet szépségeit, előnyeit is: a legédesebb a saját kertben termelt paradicsom, a legízletesebb a saját almafa termése, a legszebb sárgája az udvaron kapirgáló tyúk tojásának van... A legfinomabb a nagymama, édesanya főztje! ...ők tudják, hogy mitől a legfinomabb az étel, tudják, hogy a melyik szomszédtól vagy falubelitől mit érdemes beszerezni, s ezt igyekeznek továbbadni gyerekeiknek. Ebben is igaz, hogy az iskola a családdal együtt nevel értékes fiatalokat a fenntartható jövő számára.

Néhány év múlva a most középiskolás korosztály az ország gazdasági életének szereplői lesznek. Lesznek alkalmazottak, lesznek östermelők, többen esetleg vállalkozók. S egyéni boldogulásuk miatt lehet, hogy még többen vállalkoznának. Fontos, hogy megfelelő

információval, vállalkozói ismeretekkel rendelkezzenek ahhoz, hogy majd felelőséggel tudjanak dönteni. Minden tanuló számára fontos megismerni a fogyasztóbarát vállalkozások ismérveit. A fogyasztóbarát ügyfélszolgálatot, amely alkalmas a fogyasztói reklamációk gyors, hatékony és jogszerű elintézésére. A fogyasztói tudatosságot ösztönző tájékoztató rendszert, amely kiemelt hangsúlyt fektet arra, hogy a termékek értékesítésével, illetve a szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos valamennyi információ a lehető leghatékonyabb és legegyszerűbb módon eljusson a fogyasztókhoz.

Tanulóink figyelmét fel szeretnénk nyomatékosabban hívni arra, hogy fenntartható fogyasztást folytatva, úgy tervezzék meg fogyasztásukat, hogy az a lehető legkevésbé jelentsen káros hatást a jövőbeli generációk számára, illetve a legminimálisabb környezeti ártalommal járjon.

Az iskolai nevelő-oktató tevékenység során a legáltalánosabb emberi, európai és nemzeti értékeket kívánjuk közvetíteni tanulóinknak. Feladatunknak tartjuk, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket. Érték legyen az ételkészítés, a jó minőségű és egészséges helyi termék. Szívesen fogyasszuk a kiskertekben termelt zöldséget, gyümölcsöt és az abból készült ételeket. Fontos, hogy tisztelet és megbecsülés övezzék a helyi termelőket, a termelői munkát. Feladatunknak érezzük azt is, hogy a fogyasztóbarát vállalkozói szemléletet, a fogyasztóvédelmi tudás gyakorlati használatát megismertessük diákjainkkal. Így is szeretnénk segíteni azt, hogy a fiatalok fogyasztói tudatos szemlélettel rendelkezzenek.

A jövőben újabb és újabb területeket szeretnénk bevonni tanulóink fogyasztó tudatos szemléletének formálása céljából.